

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

==== Izpitna pola 1 ====

Obča geografija – Regionalna geografija sveta in Evrope

Četrtek, 3. junij 2021 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Izpiti poli je priložena barvna priloga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpiti pola vsebuje 26 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50. Za posamezno nalogu je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešite pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani (1–16), od tega 2 prazni.

Barvna priloga ima 4 strani (17–20).

M 2 1 1 5 0 1 1 1 0 2

3/20

Prazna stran

OBRNITE LIST.

Obča

1. Med navedenimi skupinami naravnega rastlinstva izpišite tisto, ki prevladuje na območjih severno od severnega tečajnika, in tisto, ki prevladuje na območjih, ki se najbolj približajo ekvatorju.

listnati gozd

savansko rastlinstvo

tundrsko rastlinstvo

stepsko rastlinstvo

iglasti gozd

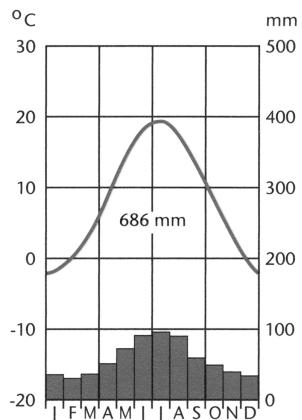
puščavsko rastlinstvo

Območja severno od severnega tečajnika: _____

Območja, ki se najbolj približajo ekvatorju: _____

(2 točki)

2. Izmed navedenih skupin naravnega rastlinstva v nalogi 1 izpišite tisto, ki prevladuje na območju, katerega podnebne značilnosti so prikazane v klimogramu na sliki 1. Opišite prilagoditev izbrane skupine naravnega rastlinstva na podnebne razmere, prikazane na sliki 1.

Slika 1

(Prirejeno po: Senegačnik, J., Drobnjak, B., 2003: Obča geografija za 1. letnik gimnazij, str. 93. Modrijan. Ljubljana)

Prevladujoča skupina naravnega rastlinstva:

Opis: _____
(2 točki)

3. Opišite lastnosti prsti hladnih območij (tundrskih prsti) in černozemov (črnih prsti) tako, da v opisu smiselno vključite dva pojma, ki ustrezno označujeta značilnosti posamezne skupine prsti. Uporabite vse navedene pojme.

Izbirajte med:

zračnost zakisanost puhlica debel humusni horizont

Prsti hladnih območij (tundrske prsti): _____

Černozemi (črne prsti): _____

(2 točki)

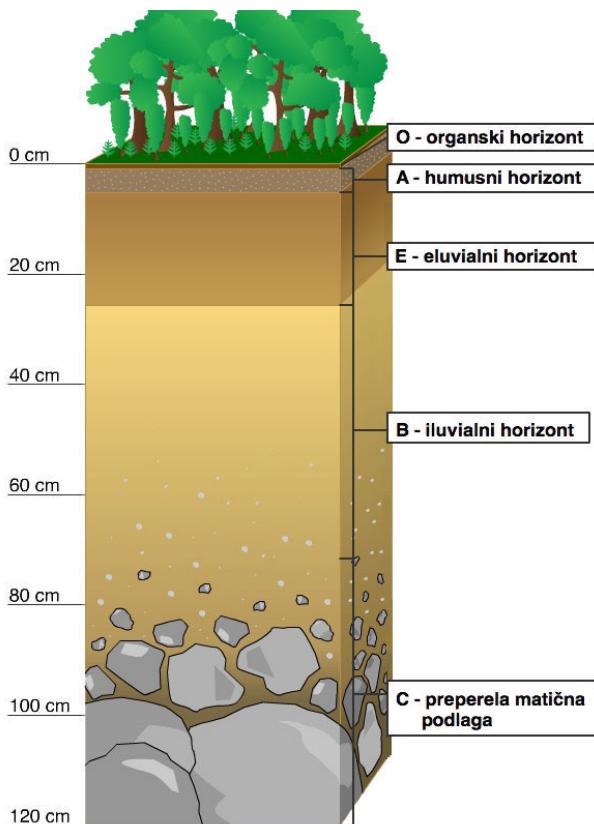
4. Obkrožite črki pred pravilnima trditvama.

- A Prst je prepereli del Zemljine skorje, ki v razmeroma kratkem času postane rodoviten.
- B Mineralni delci v prsti nastajajo s preperevanjem organskih snovi.
- C Pri višji vlažnosti in višjih temperaturah nastajajo debelejše prsti.
- D Struktura prsti nam pove, kako so mineralni delci v prsti povezani.
- E Izredno stare in zelo vlažne prsti na karbonatni podlagi so bazične.

(2 točki)

5. Imenujte skupino prsti, prikazano na sliki 2, ki ima med vsemi skupinami prsti najdebelejši E - eluvialni horizont, in pojasnite, kako ta horizont vpliva na rodovitnost prsti.

Slika 2

(Prirejeno po: Kralj Serša, M., Jeršin Tomassini, K., Nemeč, L., 2015: Geografija 1. I-učbenik za geografijo v 1. letniku gimnazij. Zavod RS za šolstvo. Ljubljana. URL: <https://eucbeniki.sio.si/geo1/2516/index1.html#>. Pridobljeno: 6. 1. 2020.)

Skupina prsti: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

M 2 1 1 5 0 1 1 1 0 7

Svet 1

6. Na sliki 6 v barvni prilogi so s številkami 1, 2, 3 in 4 označena gorovja. Izpišite številko najstarejšega gorovja in imenujte orogenezo, v kateri je to gorovje nastalo.

Številka gorovja: _____

Orogeneza: _____

(2 točki)

7. Na sliki 6 v barvni prilogi je s črko A označeno območje, ki je nastalo predvsem s tektonskim prelamljanjem. Imenujte dve reliefni obliko, ki sta nastali kot posledici tektonskega prelamljanja.

1 _____

2 _____

(2 točki)

8. Današnja reliefna izoblikovanost gorovja, ki je na sliki 6 v barvni prilogi označeno s črko B, je posledica delovanja različnih preoblikovalnih procesov v preteklosti. Za posamezno geološko dobo opišite prevladujoč proces, ki je odločilno vplival na današnjo reliefno podobo označenega gorovja.

Terciar: _____

Pleistocen: _____

(2 točki)

9. Pojasnite vpliv reliefa na podnebne značilnosti Severne Amerike.

(2 točki)

10. Pojasnite vzrok za nastanek območja, ki je na sliki 6 v barvni prilogi označeno s črko C.

(2 točki)

M 2 1 1 5 0 1 1 1 0 9

Svet 2

11. Opišite naravnogeografski in družbenogeografski vzrok za intenzivnejši rečni promet po Modri reki v primerjavi z reko Kongo.

Naravnogeografski vzrok: _____

Družbenogeografski vzrok: _____

(2 točki)

12. S pomočjo slike 7 v barvni prilogi, ki prikazuje delež turistov v Avstraliji leta 2017, na črto pred pravilnima trditvama napišite DA.

_____ Kljub veliki oddaljenosti je Avstralijo leta 2017 obiskalo 20 % turistov iz Evrope.

_____ 40 % turistov je tega leta prišlo iz Azije.

_____ Večina turistov prihaja iz držav s poindustrijskim razvojem.

_____ Med vsemi državami je največ kitajskih turistov.

(2 točki)

13. Opišite pozitivno gospodarsko in pozitivno demografsko posledico turističnega obiska za lokalno prebivalstvo na Karibskem otočju.

Gospodarska posledica: _____

Demografska posledica: _____

(2 točki)

14. Pojasnite eno rešitev za prometno stanje, prikazano na sliki 3, značilno za mnoga velemesta po svetu.

Slika 3

(Vir: Jain, A., 2016: India loses billions of rupees to traffic jams. World economic forum.
URL: <https://www.weforum.org/agenda/2016/10/india>. Pridobljeno: 25. 11. 2019.)

(2 točki)

15. Preberite besedilo in pojasnite vzrok za spremembe v številu kitajskih turistov po svetu.

Kitajska postaja najpomembnejši igralec tudi na področju turizma. Leta 2016 je okoli 136 milijonov Kitajcev turistično potovalo v tujino. Večina jih še vedno potuje v sosednje države, vedno več pa na zahod, tudi v Evropo. Kitajska je s približno 9% deležem Kitajcev v globalnem turizmu že prehitela ZDA (66 milijonov). Kitajski turisti v tujini porabijo bistveno več denarja, to je okoli 300 milijard dolarjev, drugače od ameriških, ki letno v tujini pustijo okoli 100 milijard dolarjev.

(Prirejeno po: Kuzma, V., 2018: Kitajski turizem. Perspectives. URL: https://www.cep.si/wp-content/uploads/2018/07/Perspectives_Kuzma-26.7.pdf. Pridobljeno: 29. 11. 2019.)

(2 točki)

Evropa 1

16. V preglednico pred vsako trditev vpišite DA, če je pravilna, in NE, če je napačna.

	Večje izhlapevanje morske vode omogoča pogoste in obilne poletne padavine v Sredozemlju.
	V alpskih dolinah in kotlinah se pozimi pogosto pojavi temperaturni obrat (inverzija).
	Islandske anticiklonne ima pozimi večji vpliv na vreme v Evropi kakor poleti.

(2 točki)

17. V preglednici 1 so s črkami A, B in C označene povprečne mesečne temperature (v stopinjah Celzija) v treh evropskih krajih. Napišite črko kraja, ki leži najbliže Atlantskemu oceanu, in črko kraja, ki je od njega najbolj oddaljen.

	jan.	feb.	mar.	apr.	maj	jun.	jul.	avg.	sep.	okt.	nov.	dec.
A	0,5	1,2	4,6	8,7	13,9	16,6	18,4	17,8	13,6	9,1	4,4	1,8
B	-6,1	-4,8	0,4	9,3	15,5	19,0	20,8	20,1	14,9	7,8	2,0	-2,6
C	5,1	5,1	6,3	8,0	10,5	13,3	14,9	14,6	13,0	10,3	6,7	5,3

Preglednica 1(Vir podatkov: Klimadiagramme weltweit. 2019. URL: <http://www.klimadiagramme.de/2.html>. Pridobljeno: 3. 12. 2019.)(Vir podatkov: Klimadiagramme weltweit. 2019. URL: <http://www.klimadiagramme.de/Europa/html>. Pridobljeno: 3. 12. 2019.)(Vir podatkov: Klimadiagramme weltweit. 2019. URL: <http://www.klimadiagramme.de/Europa/html>. Pridobljeno: 3. 12. 2019.)

Črka kraja, ki leži najbliže Atlantskemu oceanu: _____

Črka kraja, ki je od Atlantskega oceana najbolj oddaljen: _____

(2 točki)

18. S pomočjo slike 8 v barvni prilogi napišite, koliko znaša zračni tlak nad Avstrijo. Med navedenimi vremenskimi razmerami obkrožite tisto, ki najbolje opisuje vreme nad Pirenejskim polotokom, dne, 12. 12. 2016.

Zračni tlak: _____ hPa/mb

VREMENSKE RAZMERE NAD PIRENEJSKIM POLOTOKOM:

suho in vroče

sončno z meglo po nižinah in kotlinah

deževno in toplo

(2 točki)

19. S pomočjo slike 9 v barvni prilogi, ki prikazuje letno količino padavin v Evropi, pojasnite vzrok za večjo količino padavin na območju, označenem s črko A, v primerjavi z območjem, označenem s črko B.

(2 točki)

20. Z opisom vzroka in posledice pojasnite vlogo človeka pri v besedilu opisanih podnebnih spremembah v Evropi.

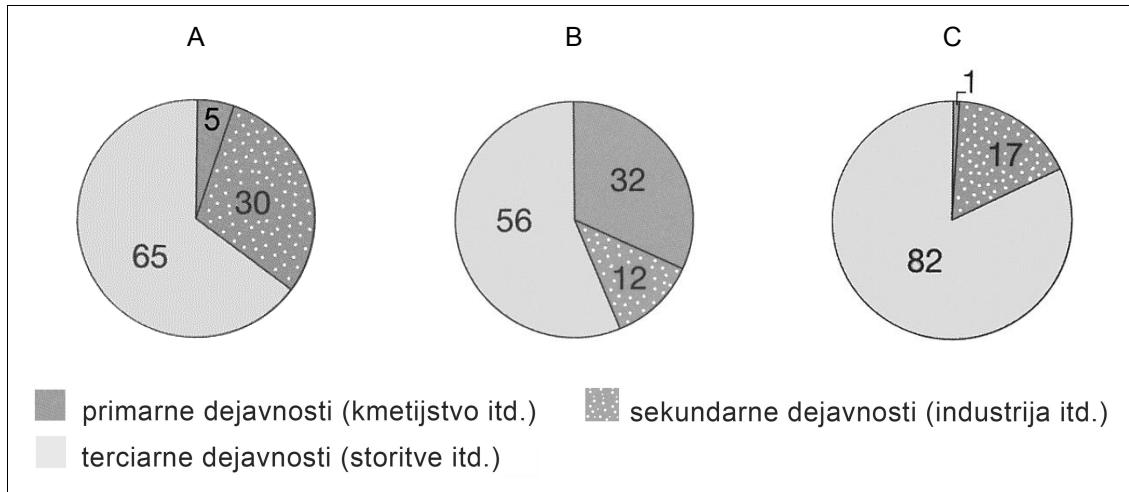
Na Nizozemskem so v bližini mesta Tilburg zabeležili 39,1 °C. Številka je presegla rekord 38,6 °C iz avgusta 1944. V Belgiji se je živo srebro ustavilo na 38,9 °C. S tem je bil tudi v Belgiji presežen prejšnji rekord iz leta 1947, ko so izmerili 38,8 °C.

(Prirejeno po: K. A., 2019: Vročinski val v Evropi se stopnjuje: Nizozemci razbeljene ulice hladijo s soljo. 24 ur.com. URL: <https://www.24ur.com/novice/slovenija/vrocinski-val-v-evropi-se-stopnjuje-nizozemci-razbeljene-ulice-hladijo-s-soljo.html>. Pridobljeno: 3. 12. 2019.)

(2 točki)

Evropa 2

21. Na sliki 4 so s črkami A, B in C označeni grafi, ki prikazujejo deleže (odstotke) zaposlenih v primarnem, sekundarnem in terciarnem sektorju na Nizozemskem, v Moldaviji in na Madžarskem. Napišite črko grafa, ki prikazuje omenjene deleže na Nizozemskem.

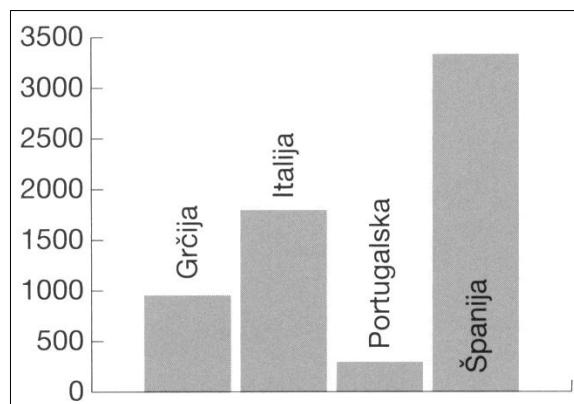
Slika 4

(Prirejeno po: Petek, M., in drugi, 2019: Geografija 3. Učbenik za geografijo v 2. oz. 3. letniku gimnazij in srednjih strokovnih šol, str. 50, 82, 133. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Črka grafa: _____

(1 točka)

22. Obkrožite kmetijski pridelek, katerega pridelava je prikazana na sliki 5.

Slika 5: Pridelano leta 2018 (v milijonih ton)

(Prirejeno po: Petek, M., in drugi, 2019: Geografija 3. Učbenik za geografijo v 2. oz. 3. letniku gimnazij in srednjih strokovnih šol, str. 106. Mladinska knjiga. Ljubljana)

riž tobak sončnična semena agrumi plutra
(1 točka)

23. Opišite dva različna cilja skupne kmetijske politike v Evropski uniji.

1 _____

(2 točki)

24. S pomočjo slike 10 v barvni prilogi imenujte območja na Nizozemskem, ki so jih pridobili iz morja. Opišite še dve fazи pridobivanja kmetijskih površin na teh območjih po prvi fazi, ki jo predstavlja gradnja nasipov.

Ime:

Prva faza: gradnja nasipov

Druga faza:

Digitized by srujanika@gmail.com

Tretja faza:

(2 točki)

25. Na sliki 11 v barvi prilogi so s črkami A, B, C, D in E označena območja v Evropi. K vsaki trditvi napišite črko območja, ki ga trditev opisuje.

Kmetijska proizvodnja je zaradi privatizacije kmetijskih zemljišč po letu 1990 zelo upadla.

V 19. stoletju so bolezni večkrat uničile pridelek, kar je povzročilo lakoto in izseljevanje.

K visoki produktivnosti kmetijstva sta prispevali tradicija obveznega šolanja kmetov in nadzor kakovosti kmetijskih pridelkov.

(2 točki)

26. Obkrožite podnebno značilnost, ki omejuje kmetijstvo na območju Vzhodne Evrope in je v legendi na sliki 12 v barvni prilogi označeno s črko A. Pojasnite vzrok za to podnebno značilnost tega območja.

PODNEBNA ZNAČILNOST:

poletna suša poletne nizke temperature deževje poleti majhna letna temperaturna amplituda

Pojasnitev: _____

(2 točki)

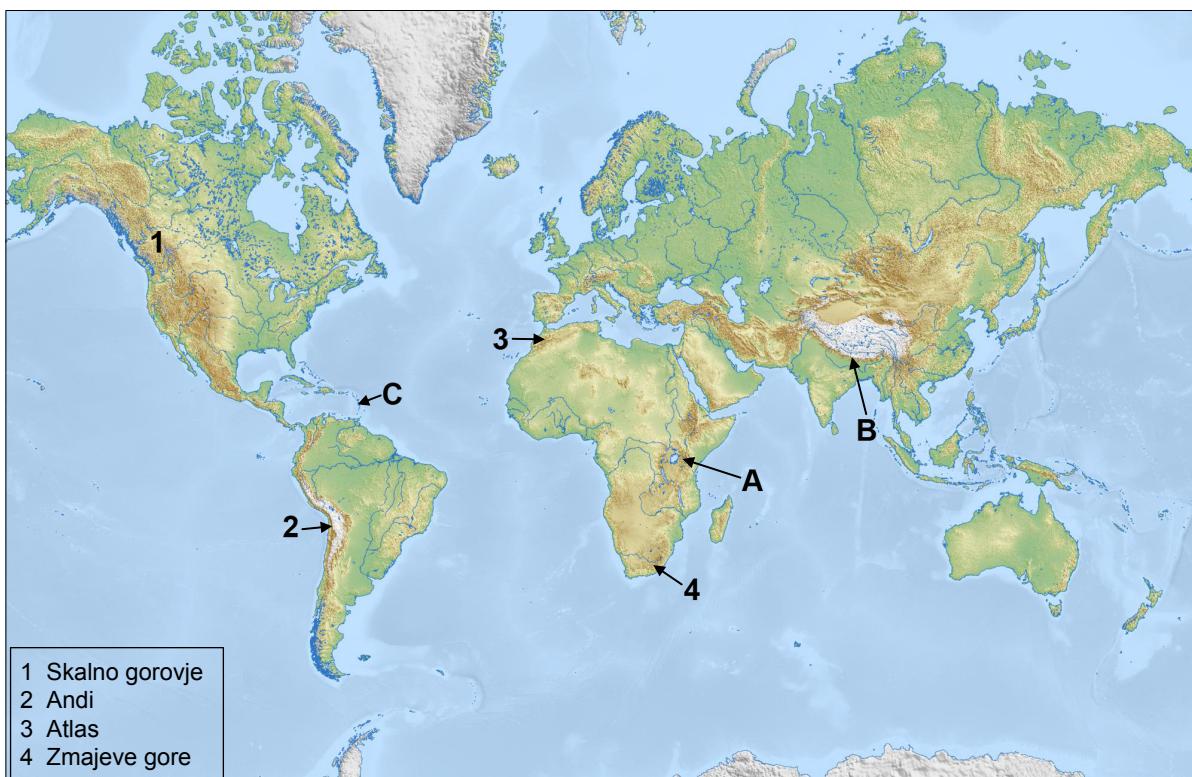

Prazna stran

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

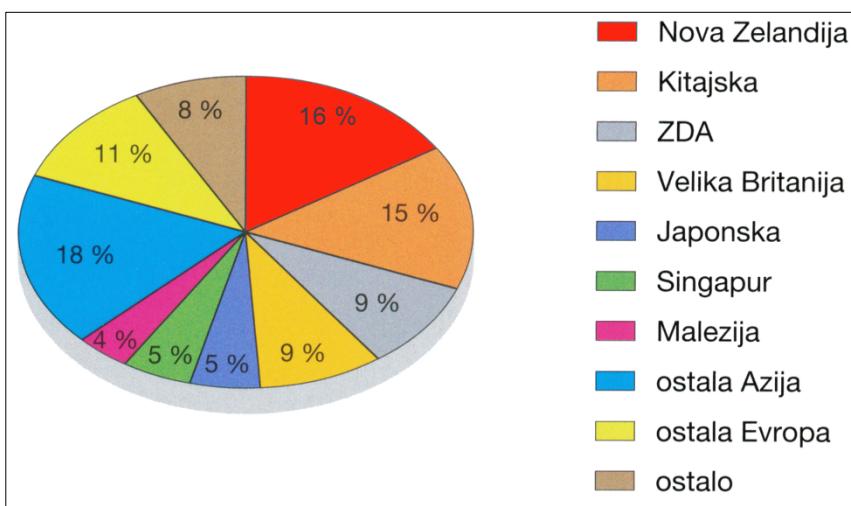

Barvna priloga (k Izpitni poli 1)

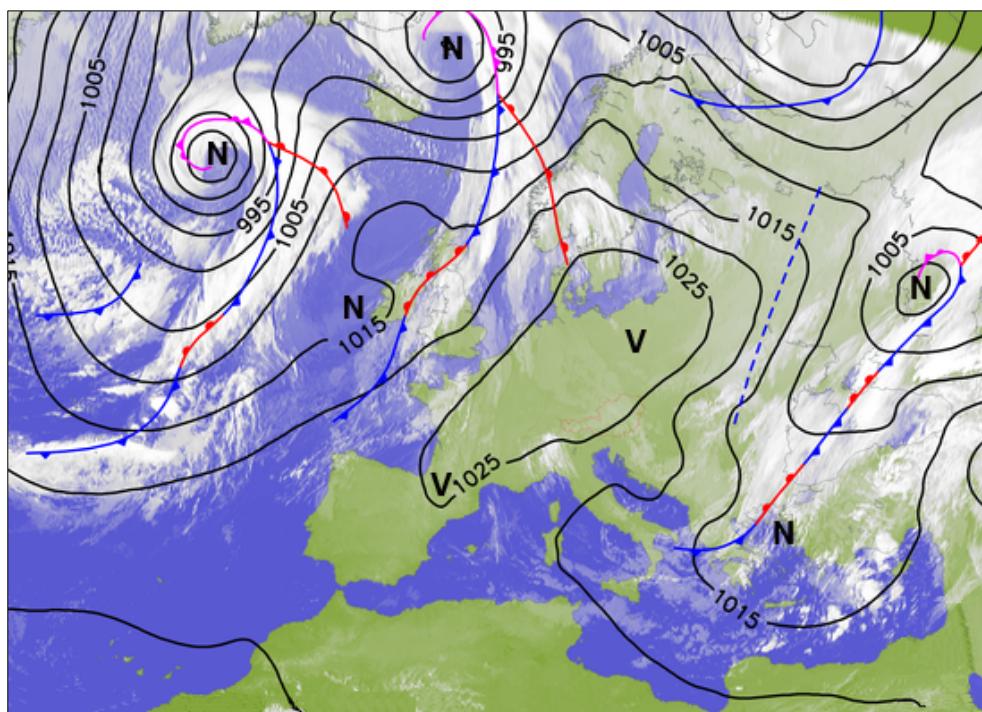
Slika 6

(Prirejeno po: Free Physical Map of the World. Mapswire. 2019. URL: <https://mapswire.com/world/physical-maps/>. Pridobljeno: 25. 11. 2019.)

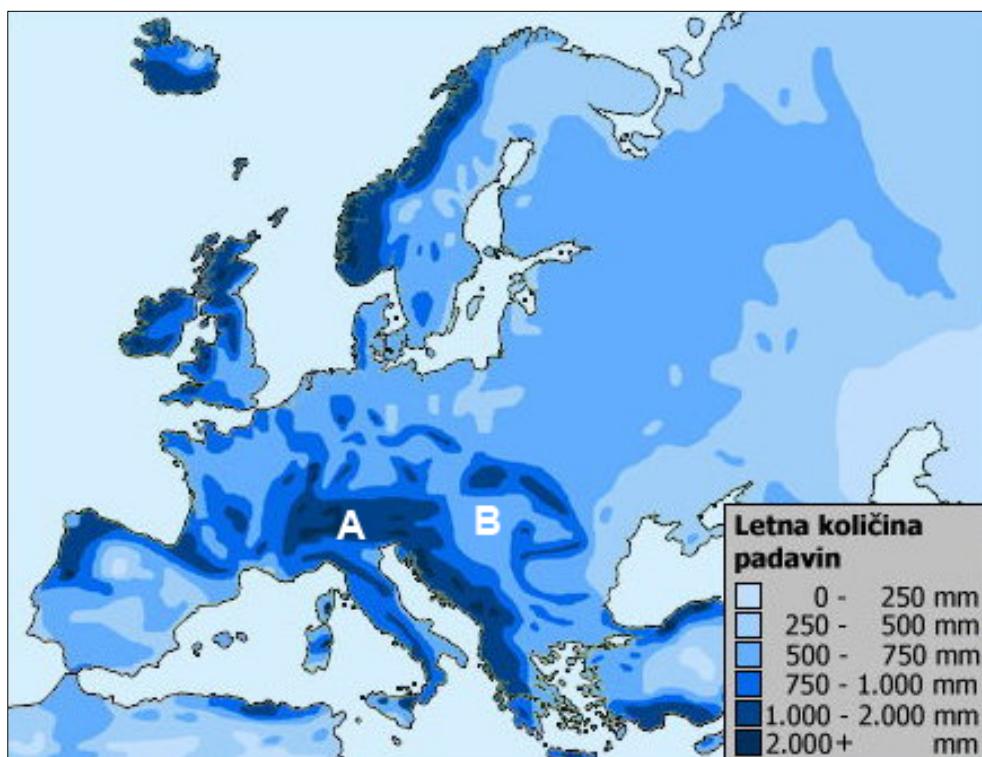
Slika 7

(Vir: Petek, M., in drugi, 2018: Geografija 2. Učbenik za geografijo v 2. letniku gimnazij in srednjih strokovnih šol, str. 147. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Slika 8: Vremenska slika Evrope dne 12.12. 2016

(Prijeveno po: Aktuelle Wetterkarte und Kartenarchiv. Zentralanstalt für Meteorologie und Geodynamik. 2016.
URL: <https://www.zamg.ac.at/cms/de/wetter/wetterkarte?tag=12&monat=12&jahr=2016&utc=18>. Pridobljeno: 3. 12. 2019.)

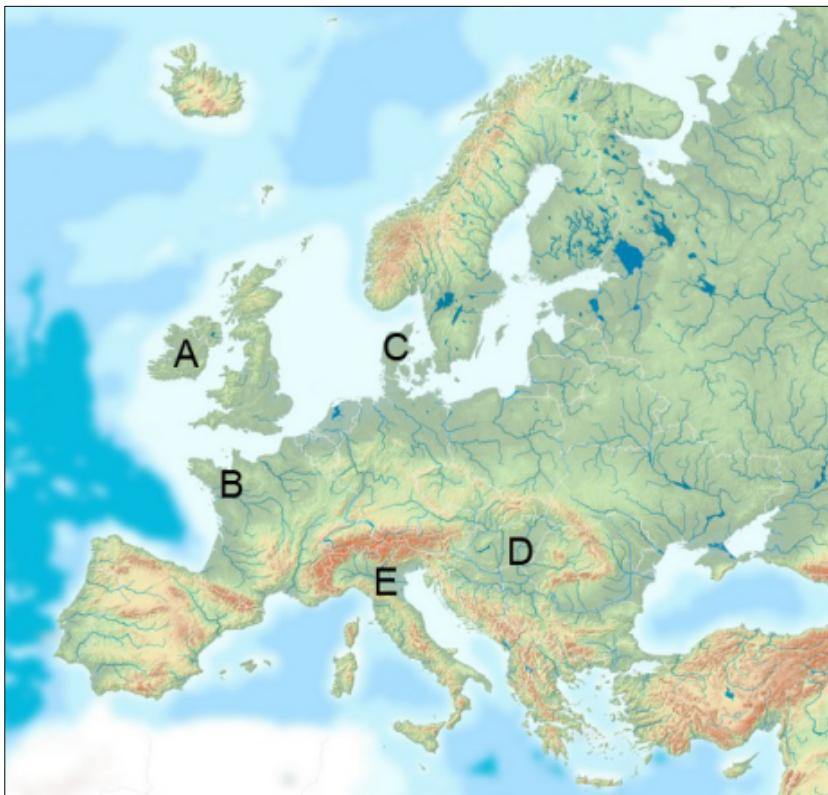
Slika 9: Letna količina padavin v Evropi

(Prijeveno po: Mosbruker, M., 2019: Geografija. Učna gradiva. IV. osnovna šola Celje.
URL: <http://www.o-4os.ce.edus.si/gradiva/geo/podnebje/naprave1.html>. Pridobljeno: 3. 12. 2019.)

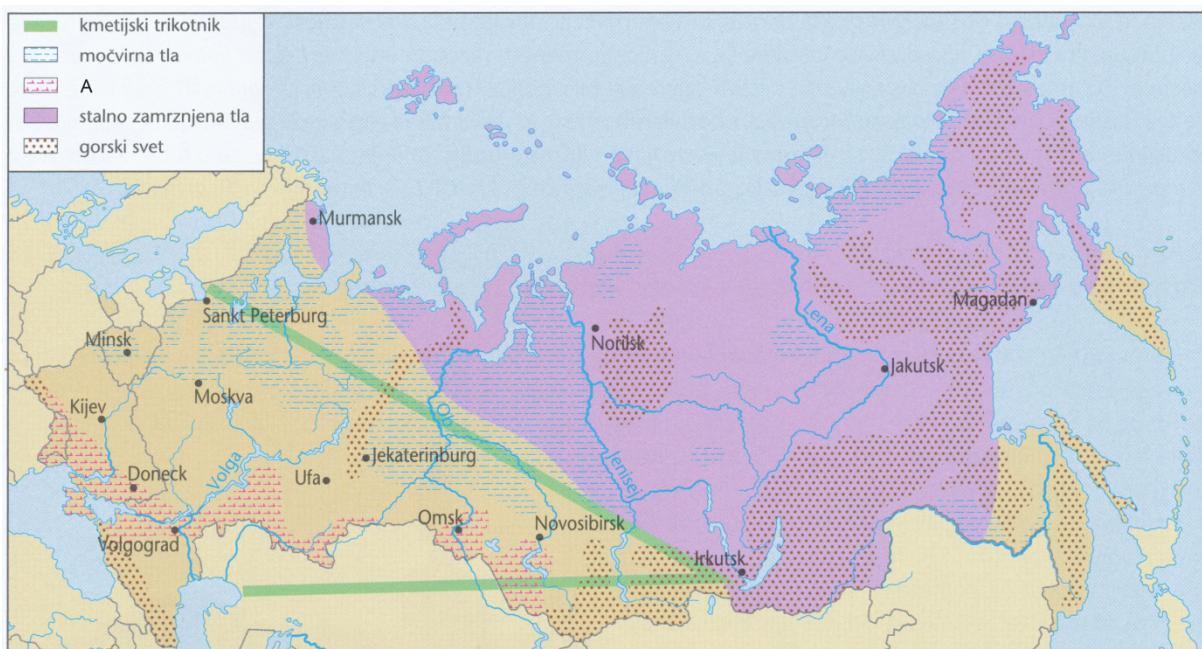
Slika 10

(Prijevano po: Senegačnik, J., in drugi, 2015: Evropa. Geografija za 2. in 3. letnik gimnazij, str. 119. Modrijan. Ljubljana)

Slika 11

(Jokinen, J., 2019. Euroopan Kartaa. Peda.net. URL: <https://peda.net/sastamala/peruskoulut/aetsan-koulu/oppialaineet2/maantiede/8-luokat/8b/eurooppa2/8jm/kuvamappi/kuvitus-suisto/euroopan-kartta>. Pridobljeno: 22. 11. 2019.)

Slika 12: Omejitveni naravni dejavniki za poselitev in kmetijstvo v Vzhodni Evropi

(Prirejeno po: Senegačnik, J., in drugi, 2015: Evropa. Geografija za 2. in 3. letnik gimnazij, str. 43. Modrijan. Ljubljana)